

SZEGEDI SZÜKSÉGPÉNZEK.

„A' szükség, a' haszon, az alkalmatosság
Munkáim rendelik-el, noha mostanság
E' tartós háborúk igen megfogyaszták
Embereimet, 's pengő pénzemet el-hordták,
Annyira; hogy a' sok *Bankó-tzedulákkal*
Járok, kelek, még sem válthatom fel mással.
De azért szükségem telhető erővel
Fogyasztom; hasznomat mozditom jó kedvvel.
Az alkalmatosság tetző kívánsága
Bennem is még újjúl, mint más Városokba“.

Ezt a verset Vedres István írta 1799-ben „A megnagyobbítandó Tanácsház alapkövetételére készült versek“ címmel, olyan időben, mikor a bankó cédula a napoleoni háborúk következtében nagyon elszaporodott. Írhatta volna 1919-ben is azzal a különbséggel, hogy Szeged város kereskedői és iparvállalatai megtalálták a módját annak, hogy a már akkor nagy mennyiségű, de még mindig nem nagy címletű pénztárjegyeket kisebb szükségpénzekkel felválthassák. 1915-től 1920-ig, de különösen a francia megszállás alatt 1919-ben, mindazok a vállalatok, melyekben a fillérek fizetése nehézségekbe ütközött, nyomdai vagy könyomdai úton előállított 10 fillértől 2 koronáig terjedő szükségpénzek forgalomba hozásával segítettek a vert pénz eltűnése folytán előállott lehetetlen helyzeten, úgy, hogy e pénzjegyeket a kiadó vállalatok nagyobb része egymásközi forgalomban is elfogadta s így a közönség különböző helyeken is fizethetett velök. Tudomásunk s a városi múzeum gyűjteményének tanúsága szerint 193 különböző, papírból készült szükségpénz volt forgalomban. Szerepét némely része még 1921-ben is jól betöltötte, de a mindegyre növekedő drágaság, mely a filléres tételekben való számítást gyakorlatilag lehetetlenné tette, megfosztotta e pénzhelyettesítő jegyeket létjogosultságuktól.

Kiállítás tekintetében nem hasonlíthatók össze az osztrák szükségpénzekkel, melyek művészi tekintetben is megállják a helyüket s amellet a gyűjtők igényeit is kielégítették. Legtöbbjük létrejöttének talán ez volt az egyetlen indoka, mint némelyiken nyíltan olvasható. A szegedi szükségpénzeknek ez soha sem lehetett a célja. Néhánytól eltekintve, kivitelében semmi invenciót sem találunk. Legnagyobb része egyszerű szedéssel készült nyomdai munka, melynek hamisítása ellen egyszerű aláírás, kézjegy, vagy

gummibélyegző alkalmazásával védekeztek. A már megjelenésük idején aránylag kis értékű címleteknél talán ez is felesleges volt. Egyedül a város 10, 20 és 50 koronás pénzei képviseltek aránylag nagyobb értéket, melyeknek művészi megoldása már nagyobb figyelemre tarthat számot, komplikált kivitele pedig a hamisítás megnehezítését célozta.

Az itt felsorolandó szükségpénzeken kívül a nemzeti kormány idejében az Engel-nyomdában készítették a 200 koronás papírpénz utánzatát is, azzal a céllal, hogy üres hátlapjára „Te csaltál meg, nem én téged” felírást nyomtassanak és repülőgépről leszórva a rossz hirre jutott 200 koronás szovjetpénz ellen csináljanak a francia demarkáción túl propagandát. Ezek a pénzek azonban forgalomban soha nem voltak s közbejött okok miatt a propaganda céljára sem használták őket.

Az első szükségpénzeket a Szegedi kenderfonógyár adta ki 1915-ben. Legtovább (1921-ig) voltak forgalomban a városi bérszék és a közútivasút pénzjegyei, melyek közt felülbélyegzettek is gyakran fordulnak elő. Kisebb cégek egyszerű papírból kivágott, bélyegzővel ellátott pénzjegyet hoztak forgalomba.

Szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy az itt felsorolt és leírt pénzjegyek néhány kivételével a városi múzeum tulajdonában vannak, ahol első megjelenésüktől fogva gondosan gyűjtötték őket. Azt hisszük, hogy épen ez oknál fogva katalógusunk teljes. Ha azonban bárki még többet is ismer, a köz érdekében cselekszik, ha azt tudomásunkra hozni szives lesz.

Megjegyezzük még, hogy történelmileg nem ezek voltak az első szükségpénzek Szegeden, mert 1849-ben és 1866-ban, a szabadságharc, illetve a porosz háború idején is hoztak forgalomba a négy felé tépett bankjegyek helyett apró pénzjegyeket.

SZEGED VÁROS.

1. Négyszegletes, 80 mm. magas, 135 mm. széles sárgás papírlapon, barna alapnyomás, melynek magassága 70 mm., szélessége 124 mm. A barna alapnyomás a mezőt két egyenlőtlen (jobb és bal) részre bontja. A stilizált díszítésekkel teli bal mezőben kényomásos díszítő motívumok, egy nagyobb kör és egy stilizált pajzs foglal helyet. A pajzsban kék konturájú számjegy: **10.** A körben Szeged városnak az ujszegedi vakok intézetéből felvett látképe, előtérben a közúti híd és a kulturpalota. A jobb mezőben, egy hullámvonalakkal elválasztott keskeny részben középen, az alapszínben nyomott számjegy: **10,** tőle jobbra és balra a pénzjegy száma. (Az intézeti példányon 13 M * 06239.) A mező alsó részében középen az alapszín nyomásával: **10,** kék nyomással **SZEGED VÁROSI PÉNZTÁRJEGY TÍZ KORONA** alatta apró körökkel körülzárt mezőben **A PÉNZTÁRJEGY HAMISÍTÓJÁT A TÖRVÉNY SZIGORÚAN BÜNTETI.** A szabad mezőben **Szeged, 1919. évi**

augusztus hó első napján | Aláírások: | *Scultéty Sándor* | főszámvevő |
| *Dr. Somogyi Szilveszter* | polgármester |.

Hátlapján, ugyancsak a barna nyomással két felé osztott mező jobb részében, felül stilizált kék díszítéssel ellátott mezőben: 10. Alatta kör, amelyet a város kéknyomású címere tölt ki. A bal mezőben kék nyomással

PÉNZTÁRJEGY, MELYÉRT SZEGED VÁROS FŐPÉNZTÁRA 1919. ÉV MÁJUS HÓ ELSŐ NAPJÁTÓL KEZDVE, EGY ÉVEN BELÜL A BEMUTATÁSKOR **TÍZ KORONA** TÖRÉNYES PÉNZT FIZET. E PÉNZTÁRJEGY ÉRTÉKÉÉRT ÉS BEVÁLTÁSÁÉRT SZEGED VÁROS EGÉSZ VAGYONÁVAL FELEL. **SZEGED, 1919. évi augusztus hó első napján** | Aláírások: | *Scultéty Sándor* | főszámvevő | *Dr. Somogyi Szilveszter* | polgármester | (Lásd a képen.)

2. Négyszegletes, 86 mm. magas, 148 mm. széles fehér lapon, 79 mm. magas 142 mm. széles halványzöld, hullámvonalas szélű, négy sarkában díszített alapnyomás, melynek széle sűrűn következő hullámvonalakból áll, a mezőben levő része pedig szabályos ferde négyszögekkel van kitöltve. A barna felülnyomás, az alapnyomáson kívül, keretet ad a mezőnek, majd

egy újabb vastagabb vonallal a belső mező keretét rajzolja ki, melynek bal részében levő zöld alapnyomású részét a benne fekvő kéknyomású város címer alaplapjáig kitölti; a jobb mezőben pedig, a stilizált ovális zöld alapnyomású pajzsban, az alapszínben nyomott 20 számjegyet veszi körül s a mező négy sarkában elhelyezett kisebb 20 számjegyet tünteti fel. A jobb mezőben | **PÉNZTÁRJEGY** | MELYERT SZEGED VÁROS FŐPÉNZTÁRA | 1919 ÉV MÁJUS HÓ ELSŐ NAPJÁTÓL KEZDVE | EGY ÉVEN BELÜL

A BEMUTATÁSKOR | **HUSZ KORONA** | OXXOXXO TÖRVÉNYES PÉNZT.
FIZET. OXXOXXO | E PÉNZTÁRJEGY ÉRTÉKÉÉRT ÉS BEVÁLTÁSÁÉRT |
| SZEGED VÁROS EGÉSZ VAGYONÁVAL FELEL | **Szeged, 1918. évi december**
hó elsőnapján. | Aláírások: | **Scultéty Sándor** | főszámvevő | **Dr. Somogyi Szil-**
veszter | polgármester. | A lap felső részén levő két barna vonal közötti részben
a bal és jobb sarokban a pénztárjegy száma. (A múzeumi példányon
A 1 * 00001.)

Hátlapjának alapnyomása az előbbihez hasonló, de a közepén, stili-
zált ovális mezőben, barna és kék felülnyomású ellipszisben, csúcsával felfelé
álló ferde négyszögben a városháza kéknymású képe. Jobbra és balra
stilizált, felfelé álló ovális barna mezőben | **A pénztárjegy hamisítóját** |
| **a törvény szigorúan bünteti.** | A három mező közt alól és felül két-két
barna 20. A közepén fent kék betűkkel | **SZEGED VÁROSI PÉNZTÁRJEGY**
Lent | **Szeged, 1918. évi december hó első napján.** | Aláírások: | **Scultéty Sándor** |
| főszámvevő | **Dr. Somogyi Szilveszter** | polgármester. | (Lásd a képen).

3. Négyzetes, $96\frac{1}{2}$ mm. magas, $152\frac{1}{2}$ mm. széles, sárgásbarna pettyes, helyel-közzel 50-es számjegyet feltüntető alapnyomású fehér lapon 88 mm. magas, 145 mm. széles világoskék, többszörös körívekből és hullám-vonalakból összetett, nyomás. A hullámos keretet a ferdén vonalkázott mezőtől egyenes vonalokból négyzetes álló belső perem választja el. A középén, a mezővel ellenkező irányban vonalkázott stilizált kék vonalakkal határolt belső mezőben, barna konturokkal 50. (számjegy) és ezen keresztül **ÖTVEN KORONA** | A PÉNZTÁRJEGY HAMISÍTÓJÁT | A TÖRVÉNY SZIGORÚAN BÜNTETI | **SZEGED, 1918. ÉVI** | december hó első napján. | Ezt a mezőt stilizált levél, virág és geometriai díszítés veszi körül, kék és barna színekkel. A díszítés felső hajlatában késsel körülvett fehér mezőben kék számjeggyel jobbra és balra: 50. A két számjegy közt, kissé magasabban kék betűkkel, dülve: | **SZEGED VÁROSI PÉNZTÁRJEGY.** | A belső mezőtől jobbra és balra a pénztárjegy száma. (A múzeumi példányon: A 1 * 08600); Aláírások: a bal sarokban | *Sculptéy Sándor* | főszámvevő |; a jobb sarokban | *Dr. Somogyi Szilveszter* | polgármester. |

Hátlapjának alapnyomása az előlapéval egyező. A mező közepén lent díszített ovális barnás mezőben a kulturpalota kényomású képe. E mezőből indulnak ki a stilizált barna nyomású díszítések, melyek a mező alsó felét teljesen kitöltik. A kép felett kék vonalakkal dúsan díszített hosszú fehér-szegélyes kék szalagon, fehér betűkkel | **50 KORONA 50.** | A felső mezőt kitöltő barna stilizált díszítések ebből a szalagból indulnak ki. A legfelső bal, illetve jobb stilizált virágban, kék mezőben, barna számjegy 50. A szalag felett három sor kék nyomással | **PÉNZTÁRJEGY,** | MELYÉRT SZEGED VÁROS FŐPÉNZTÁRA 1919. ÉV MÁJUS HÓ | ELSŐ NAPJÁTÓL KEZDVE EGY ÉVEN BELÜL A BEMUTATÁSKOR | a képtől balra | **TÖRVÉNYES** | **PÉNZT FIZET.** | E PÉNZTÁRJEGY | ÉRTÉKÉÉRT ÉS | és a képtől jobbra | **BEVÁLTÁSÁÉRT** | **SZEGED VÁROS** | **EGÉSZ VAGYO-** | **NÁVAL FELEL.** | A bal oldalon | **SZEGED, 1918. ÉVI** | december hó első napján. | Aláírások: balról | *Sculptéy Sándor* | főszámvevő. | Jobbról | *Dr. Somogyi Szilveszter* | polgármester]. | (Lásd a képen.)

4. Ugyanolyan, mint az előbbi, de a színek sötétebbek. Az előlap alsó részén kék betűkkel: | **II. KIADÁS.** |

SZEGED SZ. KIR. VÁROS FORGALOMBA NEM KERÜLT PÉNZEI.

5. Az előbbivel egyező nyomat. Előlapja ugyanolyan, de a belső mező kerete hiányzik s helyette 3 mm. széles sárga körben nagy számjeggyel: 5 olvasható. Az értékjelzés megfelelő helyén 5 vagy | **ÖT KORONA.** | A két felső sarokban levő számjegy keret nélkül nyomatott a kék mezőre.

Hátlapja teljesen olyan csak az értékjelző számok és felírás változott meg | **ÖT KORONA** | értékben. Színei erőteljesebbek. A pénz nagysága az előbbi mező méretével egyező: 75 mm. magas, 129 mm. széles.

E pénzjegyből sorszámozás nélkül néhány nyomat készült s csak titokban terjesztették. A leírt példány dr. Lugosi Döme gyűjteményéből való.

6. 45. mm. magas, 65 mm. széles lilaszínű hullámvonalakból összetett alapnyomású lapon, geometriai vonalakból készült zöld keretben, öt mezőre osztott zöld nyomás. A felső vonalkázott hosszúkás mezőben |SZEGED VÁROS,| az alsó hosszúkás mezőben |APRÓPÉNZT HELYETTESÍTŐ JEGYE.| A két hosszú mező közti rész két ovális és egy stilizált mezőre oszlik. A középső stilizált mezőben díszes keretbe foglalva a város sisakos, báránys címere. A bal mezőben az értékjelző |10| a jobb mezőben |FILLÉR|, alatta a nyomás színében három zegzugos vonal. A zöld nyomat alól a lila színű alapnyomással készült stilizált mezőből halványan kilátszik a felírás |SZEGED VÁROS| APRÓPÉNZE.|

A hátlapon az előlap zöldkeretes nyomásának megfelelőleg, sötétebb

lilas színű nyomás foglal helyet. A peremén húzódó 3 mm. széles oszlopban körül futólag lila betűkkel olvasható | SZEGED VÁROS APRÓPÉNZT | HELYETTESÍTŐ JEGYE | SZEGED VÁROS APRÓPÉNZT | HELYETTESÍTŐ JEGYE |. A mező közepén lila betűkkel | Sz V | monogramm. A kereten belül geometrikus és stilizált figurális díszítésű zöld keretben, zöld nyomással | SZEGED, | 1919 december havában. | Aláírások: | *Scultéty Sándor* | főszámvevő | *Dr. Somogyi Szilveszter* | polgármester. |

A kereten kívül lila betűkkel | ENGEL LAJOS, SZEGED | (Lásd a képen.)

7. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás barna, az értékjelzés pedig: 20.

Hátlapja barna nyomással ugyanolyan.

8. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás fekete, az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja fekete nyomással ugyanolyan.

(A 6—8-ig leírt pénzek forgalomban nem voltak. Igen ritkák. A leírt példányok dr. Lugosi Döme gyűjteményéből valók.)

BARTOS LIPÓT KÖNYVKERESKEDÉSE.

9. Különböző méretű, rózsaszínben játszó karton lapra nyomtatott fekete keretes nyomás. A keret magassága 23 mm., szélessége 27 mm. Az osztatlan mezőben öt sor nyomás | **Pénztárjegy** | **10 fillérről** | **Bartos Lipót** | *könyv- és papírkeres- | kedéséből Szegeden.* |

Hátlapja sima, rajta a cég 22 mm. átmérőjű nedves bélyegzőjének lenyomata.

10. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárgás színű, a | **fillérről** | szó pedig magasabb, de vékonyabb betűkkel van nyomva.

Hátlapja ugyanolyan.

11. Ugyanolyan mint az előző, de a karton színe kék, az értékjelzés pedig | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

12. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárgásszürke.

Hátlapja kék, sima.

13. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárgásabb, az értékjelzés pedig | 40. |

Hátlapja rózsaszín, üres.

14. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton rózsaszínű.

Hátlapja ugyanolyan.

15. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton világoskék, az értékjelzés | 60. |

Hátlapja üres.

16. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton zöldesszürke.

Hátlapja világosabb, üres.

17. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton fehérösszürke, az értékjelzés | 80. |

Hátlapja üres.

18. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárga.

Hátlapja ugyanolyan.

BODA BERTALAN CSEMEGEÜZLETE.

19. 46 mm. széles, 60 mm. magas, átlátszó vékony, világos barna papírlapon $41\frac{1}{2}$ mm. széles 54 mm. magas, vékony fekete keretben fekete nyomás. A keret belseje 5 különböző nagyságú mezőre van felosztva, melyek közül a második és negyedik osztatlan, a többi újra három részre oszlik. Az első és ötödik $2\frac{1}{2}$ mm. széles, melyben, két oldalt fekvő $11\frac{1}{2}$ mm. hosszú szabálytalan vonalkázással tarkított mező közt, egy hosszúkas üresen maradt mező foglal helyet. A $10\frac{1}{2}$ mm. széles második osztatlan mezőben három nyomtatott sorban; | Szárazbélyegzővel ellátott | nyomtatott utalványomat | mindenkor beváltom! | Az első és ötödik háromosztású mező hosszúságának megfelelő beosztással bíró 30 mm. széles mező két szélső része szintén szabálytalan vonalkázással tarkított. Mindkettőnek geometriai közepén 6 mm. oldalú négyszögben | B | betű olvasható (BB). A lap eredeti színében maradt középső mezőben erős nyomású számjeggyel | 10, | alatta | FILLÉR. | A negyedik, 7 mm. szélességű osztatlan mezőben két sor nyomással: | BODA BERTALAN | Szeged. |

Hátlapja síma. A forgalomban volt példányokon a cég szárazbélyegzőjének lenyomata.

20. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés | 20 |.

Hátlapja síma.

21. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés | 50 |.

Hátlapja síma.

BOKOR VENDÉGLŐ.

22. Négyszegletes, 37 mm. magas, 42 mm. széles kartonon, 29 mm. magas, 37 mm. széles fekete keretben, fekete nyomás. Az osztatlan mezőben öt sorban egymásután | Pénztárjegy | 50 fillérről | Bokor-féle vendéglő | Korona-utca 1. |

Hátlapja üres.

ENDRÉNYI IMRE PAPIRKERESKEDÉSE.

23. Négyzetes, szabálytalan nagyságú fehér kartonlapon 23 mm. magas, $24\frac{1}{2}$ mm. széles, pontokból összeállított vonalakkal határolt keretben fekete nyomás. Az osztatlan mezőben öt sorban elhelyezett szöveg | PÉNZTÁR-JEGY | 10 fillérről | *Endrényi Imre* | könyv- és papírkeres- | kedéséből Szegeden. | Síma hátlapján a cég hosszúkás ovális bélyegzője.

24. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton recés, színe lilás, az értékjelzés pedig | 20. | Hátlapja ugyanolyan.

25. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárgás, az értékjelzés | 50 |. Hátlapja üres.

FEKETE SAS.

26. Négyzetes, $34\frac{1}{2}$ mm. magas, 44 mm. széles, recés, sárgás kartonlapon keretnélküli fekete nyomás | *Fekete-sas* | 20 | fillér |. Hátlapja fehér, rajta tintaceruzával olvashatatlan aláírás.

FIUME KÁVÉHÁZ.

27. Négyzetes, 36 mm. magas, 36 mm. széles fehér rajzpapíron, $26\frac{1}{2}$ mm. magas 31 mm. széles pontokból összeállított négyzetes, fekete keretben, fekete nyomás. Az alsó és felső peremtől $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{2}$ mm. távolságban haladó $24\frac{1}{2}$ mm. hosszú fekete vonalak a mezőt három részre tagolják. A felső részben álló fekete nyomással | **FIUME KÁVÉHÁZ** | A középső részben kövér betűkkel | 60 fillér. | A legalsó részben | *Hafner Sándor főpincér* |. Hátlapja üres.

FRANKL ANTAL GYÓGYSZERÉSZ.

28. Négyzetes, 39 mm. magas, $44\frac{1}{2}$ mm. széles rózsaszínű kartonlapon 28 mm. magas, 36 mm. széles, 1 mm. vastag fekete keretben, fekete nyomás. A mezőt egymástól 1 mm. távolságra húzódó 31 mm. hosszú két párhuzamos vonal két egyenlő részre bontja. A felső részben | **FRANKL**

ANTAL | gyógyszerháza | Szeged, Szent György-tér | az alsó részben

10 filléres
aprópénz
helyettesítőjegy

Hátlapján a gyógyszerháza vörös vagy lilafestékes nedves bélyegzőjének lenyomata. | **FRANKL ANTAL** | GYÓGYSZERÉSZ | — **SZEGED** — |.

29. Ugyanolyan mint az előbbi de az értékjelzés | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

GAMBRINUS BÜFFÉ.

30. Négyzetes, 35 mm. magas, 46 mm. széles finom fehér kartonlapon 28 mm. magas, 39 mm. széles kéknyomású, 1 mm² nagyságú üres kockákból összeállított keretes nyomás. A felső peremtől 10 mm. távolságban a mező egyik szélétől a másikig futó vastagabb kék vonal a mezőt két nem egyenlő részre bontja. A felső részben három soros nyomás. Az első és harmadik sor fekete, a középső piros betűvel. | **KENDERESI GYÖRGY** | „**GAMBRINUS**” | **BÜFFÉ ÉS ÉLELMISZER CSARNOKA.** | Az alsó mezőben kövér fekete nyomású számmal | **10** | **FILLÉR.** | A kéknyomású kereten kívül kisebb betűvel | **KOROKNAY-NYOMDA** |.

Hátlapján a ráragadt negatívus nyomás látszik.

31. Ugyanolyan mint az előbbi, de a felső mezőben levő harmadik sor nyomása kisebb betűvel történt. 10 helyett | 20 | az értékjelzés.

Hátlapja ugyanolyan.

32. Az előbbivel megegyező nagyságú és minőségű lapon keret nélküli fekete nyomás. A felső szegélytől, vele párhuzamosan, 9 mm. távolságban húzódó 36 mm. hosszú vonal a mezőt két egyenlőtlen részre bontja. A felső részben | *Gambrinus-Büffé,* | alól | **50** | értékjelzés.

Hátlapján a már más nyomdai célra használt mintázás töredékei látszanak.

GARDI ÉTTEREM.

33. Barnásszürke, könnyen szálazó, nem finom kartonból, szabálytalan négyzetes darabokra szét vágott keret nélküli fekete nyomás. Magassága változó, de a szélessége mindig 37½ mm. A szétvágás szerint változó helyen 1 mm. vastag fekete vonal osztja a mezőt két mindig különböző nagyságú részre. A vonal felett: | **Gardi-Étterem,** | alatta az értékjelzés: | **10.** |

Hátlapján gummibélyegzővel: | Gardi István. |

34. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

35. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 30. |

Hátlapja ugyanolyan.

36. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

37. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton színe világosszürke.

Hátlapja ugyanolyan.

38. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

HATÓSÁGI HÚSSZÉK.

39. Szabálytalan nagyságú, négyszegletes enyvezetlen fehér papíron írógéppel írt szöveg | **Hatósági** | 40 | **Fillér** | **hús-szék.** | Az egész pénzjegyen keresztül a városi számvevői hivatal címeres nedves bélyegzőjének lenyomata.

Hátlapja üres.

HODÁCS ANTAL.

40. Négyszegletes, 41 mm. magas, 61 mm. széles fehér kartonlapon a cég nedves bélyegzőjének lenyomata | HODÁCS ANTAL | *pék és kenyér-sütő* | és *lisztkereskedő* | *Szeged, Kossuth Lajos sugárut 51.* | A pecsét felett az értékjelző gumminyomat | **Ötven fillér.** |

Hátlapja recés nyomatos karton.

HUNGARIA HÚSCSARNOK.

41. Szabálytalan négyszegletes darabokra vágott elhasznált névjegyekből készült. Hol a síma, hol a nyomtatott oldalon a cég kerek nedves bélyegzőjének a lenyomata. Körben | HUNGARIA HUSCSARNOK FEKETESAS-U. 19. | középen | **SZEGED.** |

A hátlapon (hol síma, hol a névjegy nyomtatványával) tintával írott rossz kézírással az értékjelzés | **20 fillér.** | A kézírás nem egy kéztől származik.

HUNGÁRIA KÁVÉHÁZ.

42. Négyszegletes, 31 és fél mm. magas, 44 mm. széles vastagabb fehér papíron, keret nélküli fekete nyomás. A felső peremtől 11 mm. távol-

ságban, egymástól 1 mm.-re két 35 mm. hosszú vonal húzódik, melyek a mezőt két nem egyenlő részre bontják. A felső részben: | **Hungária-kávéház**, | az alsó részben | **20 fillér**. |

Hátlapján tinta ceruzával írott *K* betű.

JANIK VENDÉGLŐ.

43. Négyzetes, 44 mm. magas, 42 mm. széles fehér kartonlapon keretnélküli fekete nyomás. A felső peremtől $15\frac{1}{2}$ mm. távolságra, vele párhuzamosan húzódó 36 mm. hosszú vonal a mezőt két nem egyenlő részre bontja. A felső részben: | **özv. Janik Elekné** | **vendéglős** | *Szeged, Bocskai-utca 1.*, | alól nagy vastag számjeggyel az értékjelzés | **20**. | A 0-ban függőleges irányban alulról felfelé haladólag piros nyomású gummibélyegzővel | **NITRO**. |

Hátlapja síma.

KASS KÁVÉHÁZ.

44. Négyzetes, 26 mm. magas, 41 mm. széles, sötétsárga, vastag kartonlapon, keretnélküli fekete nyomás: | **Kass-Kávéház** | **10 Fillér**. |

Hátlapja síma, vagy tintával, esetleg tintaceruzával írt olvashatatlan kézjegy, vagy aláírás van rajta.

45. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton meggyezésű és vékonyabb; az értékjelzés: | **20**. |

Hátlapja ugyanolyan.

46. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton szürkésfehér, magassága $27\frac{1}{2}$ mm.; az értékjelzés: | **50**. |

Hátlapja ugyanolyan.

47. Az előbbihez hasonló szöveggel, de más betűkkel készült nyomás. Szélessége 40 mm. Az értékjelző | **20** | kétszer olyan nagy, mint az előbbin.

Hátlapja ugyanolyan.

48. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | **40**. |

A Kass-kávéháznak volt még állítólag 60 filléres pénzjegye is, de ezt a városi múzeum soha se látta.

KORECK ÁGOSTON.

49. Négyzetes, 36 mm. magas, 35 mm. széles, dobozból kivágott fehér kartonpapiroson a cég ovális bélyegzőjének lenyomata: | **Koreck Ágoston** | **divatárúháza** | **SZEGED**, | **SZÉCHENYI-TÉR 2.** |

Hátlapja fényes fehér papírral van bevonva, rajta tintával, kézírással:
| 20 fill. |

KORZÓ KÁVÉHÁZ.

50. Négysegletes, szabálytalan nagyságú sárga karton lapon, keret nélküli fekete nyomással | KORZÓ KÁVÉHÁZ | 20 | Kovács József. |

Hátlapján a kávéház gummibélyegzőjének lenyomata | Corso Kávéház. |

51. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton rózsaszínben játszik.

Hátlapja ugyanolyan.

52. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárgás; értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

53. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés tintával átjavítva: | 80. |

Hátlapja ugyanolyan.

54. Ugyanolyan mint az előbbi, de a szöveg más betűkkel van nyomva.
Értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

Az állítólag forgalomban volt 60 fillérest nem ismerjük.

KORZÓ MOZI R.-T.

55. Négysegletes, 32 mm. magas, 45 mm. széles fehér vastag kartonlapon, keretes, könnyomással készült kékesszürke nyomás. A keret rajza szélesebb helyen egymástól 1 mm., keskenyebb helyen $\frac{1}{2}$ mm. távolságra levő egymással szembefordított hullámvonalból van kiképezve. Az egymásnak fordított hullámvölgyek közti téren, egymásba illesztve közös középponttal két különböző átmérőjű köröcske foglal helyet. Az egymástól 2 mm. távolságra levő körök között vízszintes vonalka fekszik. Az erősen díszített mező felső harmadában $6\frac{1}{2}$ mm. széles hullámos szalag húzódik végig, melynek peremén egymástól kb. 1 mm. távolságra apró köröcskék helyezkednek el. A szalagon keresztül | KORZÓ MOZI R.-T. | Az alsó harmad három stilizált pajzsszerű mezőre van osztva. A jobb sarokban levő pajzsban csokorra kötött szalagon, lelógó szalagokkal körülvéve két álarc lóg. A pajzs bal sarkában szalagok közé elrejtve | B | (mesterjegy). A bal pajzson az értékjelzés | 10. | A középső pajzson | FILLÉRES | APRÓPÉNZ- | HELYETTE- | SÍTŐ JEGY. | A szabadon maradt részek stilizált vonaldíszítésekkel vannak kitöltve. A kereten kívül középen | ENGEL LAJOS, SZEGED | (nyomda.)

Hátlapján a mozi domború pecsétjének lenyomata. Felül körívben | KORZÓ, | alatta hatágú korona, az alatt 15 mm. átmérőjű körben | SZEGED, SZÉCHENYI TÉR, | középen álarcok. (Lásd a képet.)

56. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

57. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

58. Ugyanolyan mint az előbbi, de az egész nyomás lilaszínű. Értékjelzés: | 10. |

Hátlapja ugyanolyan.

59. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

60. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

LLOYD TÁRSULAT.

61. Négysegletes, szabálytalan nagyságra vágott fehér kartonlapon $23\frac{1}{2}$ mm. magas, $31\frac{1}{2}$ mm. széles fekete szegélyes nyomás. Az osztatlan mezőben három sor szöveg: | 10 fillér | **SEILER H.** | *Lloyd Társulat.* |

Hátlapja sima.

62. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sötétkék; az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja sima.

63. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 40; | a karton rózsaszínű.

Hátlapja ugyanolyan.

64. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző | 40, | tintával | 30 | -ra van átírva s rajta a társulat nedves bélyegzője.

Hátlapja ugyanolyan.

65. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 70. |

Hátlapja ugyanolyan.

66. Az előbbihez hasonló keretben, hasonló nyomás, de az értékjelzés: | 30; | a második sor szövege: | **SEILER HELÉN.** |

Hátlapja ugyanolyan.

67. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton fehér, az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

68. Ugyanolyan mint az előbbi, de a keret vékonyabb; a harmadik sor nyomása | *Lloyd-Társulat.* |

Hátlapja ugyanolyan.

69. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton okkersárga.

Hátlapja ugyanolyan.

70. Négyzetes, 31 mm. magas, 36 mm. széles, sárgás kartonon, 23 mm. magas, 27 mm. széles fekete keretes nyomás: | *Pénztárjegy* | 50 fillérről | *SEILER H.* | *Szeged, Lloyd.* |

Hátlapja üres.

MOVE FOGYASZTÁSI ÉS ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZET.

71. Négyzetes, 29 $\frac{1}{2}$ mm. magas, 48 mm. széles halvány rózsaszín kartonon keret nélküli fekete nyomás. A felső szélről 14 mm. távolságban 1 mm.-re egymástól két 36 mm. hosszú vékony fekete vonal húzódik, pontosan a mező közepén. A vonal feletti részben: | *MOVE* | *Fogyasztási és értékesítő* | *szövetkezet.* | Alól kövér számjeggyel | 20 fill. | Az egyik lapon keresztül fekszik a Move nedves bélyegzőjének lenyomata, melynek átmérője nagyobb a pénzjegy magasságánál.

Hátlapja üres.

MUNKÁSOK ÁLT. FOGY. SZÖVETKEZETE.

72. Négyzetes, 29 mm. magas, 36 mm. széles szürke kartonlapon 21 mm. magas, 26 $\frac{1}{2}$ mm. széles vékony fekete keretben fekete nyomás: | *PÉNZTÁRJEGY* | 10 fillérről | *Munkások Általános* | *Fogy. Szövetkezetéből.* |

Hátlapján nedves bélyegzővel | *MUNKÁSOK* | *ÁLTALÁNOS* | *FOGYASZTÁSI SZÖVETKEZETE.* |

73. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző | 10 | -nél az 1-es más betű típus.

Hátlapja ugyanolyan.

74. Ugyanolyan mint az előbbi, de a mérete 35 mm. magas, 38 $\frac{1}{2}$ mm. széles. Értékjelzés | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

75. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton színe sárga.

Hátlapja ugyanolyan, de az ívek összerakásakor a másik pénzjegyről a negatívus lenyomat ráragadt.

76. Ugyanolyan mint a 10 filléres, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

„NEMZETI ZÁSZLÓ“ ÉLELMISZER ÜZLET.

77. Négyzetes, 37 mm. magas, 47 mm. széles sárga kartonon keret nélküli nyomás. A felső peremtől 16 mm. távolságra 31 mm. hosszúságban közel 1 mm²-es fekete kocka sor húzódik, mely a mezőt két nem egyenlő részre tagolja. A sor felett helyezkedik el a felírás: | „Nemzeti Zászló“ | **élelmiszer Szeged.** | A vonal alatt az értékjelzés: | 10 fillér. | A forgalomba bocsátott példányokon nedves bélyegzővel átütve | ÖRDÖGH RÓZA | CSEMEGEÜZLET | NEMZETI ZÁSZLÓ | SZEGED. |

Hátlapja üres.

78. Ugyanolyan mint az előző, de az értékjelzésnél a 0 sokkal kövérebb.

Hátlapja üres.

79. Ugyanolyan mint az előző, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja üres.

80. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzésnél | fillér | helyett | **fillér** | (az *f* és *i* összeírásával) van. Mérete pedig 41 mm. magas, 48 mm. széles.

Hátlapja üres.

81. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja üres.

82. Egész olyan mint a 10 filléres, de az értékjelzés: | 50. | (az 5-nél aránytalanul kisebb 0-val.)

Hátlapja üres.

PÁRISI NAGY ÁRÚHÁZ.

83. Köralakú, 30 mm. átmérőjű zöldesszürke recés kartonon, ugyanolyan átmérőjű téglaveres körszegélyes keretben, téglaveres nyomás. A körszegéllyel párhuzamosan haladó nyomás | PÁRISI NAGY ÁRÚHÁZ PÉNZTÁR-JEGYE. | A köralakú belső mezőben: | **Szeged, 10 fillér 1919.** |

Hátlapja barna: rajta számozó géppel nyomott szám. (A gyűjteményben levő példányon 110) (Lásd az utolsó képet).

84. Ugyanolyan mint az előbbi, de az alapszín barnásszürke. Az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja vörös: rajta ugyanolyan szám. (A gyűjteményben levő példányon: 17.)

85. Ugyanolyan mint az előbbi, de az alapszín világosbarna. Az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja rózsaszín: rajta ugyanolyan szám. (A gyűjteményben levő példány száma: 16.)

PETŐ ERNŐ.

86. Szabálytalan négyszögalakúra vágott szürke papirlemez. Egyik ol-

dalán nedves kék bélyegzővel | PETŐ ERNŐ | *főelárúító* | Szeged, Széchenyi-tér 3. |

Hátlapján gumminyomással | 50. |

87. Ugyanolyan mint az előbbi, csak az anyaga barna színű karton. Hátlapja ugyanolyan.

RAFFAI VENDÉGLŐ.

88. Négyzetes, 43 mm. magas, 46 mm. széles sárgás kartonlapon keretnélküli fekete nyomás. A felső peremtől $11\frac{1}{2}$ mm. távolságra 36 mm. hosszú, vékony vonal a mezőt két nem egyenlő részre osztja. A vonal felett három sorban | *Raffai Ferenc* | *vendéglős* | Szeged, Kossuth L.-s. 10. | alatta a mező közepén az értékjelzés kövér vastag betűvel: | 20. |

Hátlapján előnyomdai, fehéreneműbe való monogram: R F.

RÓTH ANTAL FODRÁSZ.

89. Négyzetes, szabálytalan nagyságú darabokra szétvagdalt fehér kartonlapon Róth Antal fodrász ovális kék festékes nedves bélyegzője lenyomatának egy része. (A gyűjteményben levő példányon | RO | SZ. |

A hátlapon: kézírással, kifakult tintával | 50 fill. |

ROYAL KÁVÉHÁZ.

90. Négyzetes, 24 mm. magas, $35\frac{1}{2}$ mm. széles, névjegyből vágott fehér kartonlapon fekete, keretnélküli nyomás; dült betűkkel | *Royal Kávéház* | | 20 fillér. | Az értékjelzés vastagabb dült betűkkel van szedve.

Síma hátlapján a cég hosszú keret nélküli nedves bélyegzőjének lenyomata: | ROYAL Kávéház | Matejka és Fllegel. |

91. Szabálytalan darabokra vágott és tépett sárgás kartonon az előbbivel teljesen megegyező nyomás, de az értékjelzés: | 40. |

Hátlapja ugyanolyan.

92. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző 40-nél a 4-es számjegy tintával át van húzva s felébe írva | 2 | (20).

Hátlapja ugyanolyan.

93. Szabálytalan nagyságú szürke kartonon keret nélküli fekete nyomás, kövér betűkkel | *Royal Kávéház* | 20. | Az értékjelző számjegy igen vastag.

Hátlapja ugyanolyan, de a pecsét alatt piros tintaceruzával olvashatatlan kézjegy van.

94. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

RÖMER MIKLÓS.

95. Négyyszegletes, szabálytalan nagyságúra vágott sárgás karton. A szétvágás előtt az egyes pénzjegyeket 25 mm. magas, $44\frac{1}{2}$ mm. széles össze nem érő vonalakkal határolt fekete nyomás keretei választották el. Az egyes jegyeken azonban a vonalak csak itt ott vannak meg. A szétvágás által szabálytalanná lett mezőt egy 36 mm. hosszú vékony vonal választja két egyenlő részre. A vonal felett: | *Römer Miklós* | *Szeged, Dugonics-tér* | alatta az alsó mező közepén $5\frac{1}{2}$ mm. magas, 23 mm. széles össze nem érő keretben az értékjelzés: | **10 Fillér.** |

Hátlapja üres.

96. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton narancssárga; értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

97. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton rózsaszín.

Hátlapja ugyanolyan.

98. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton szürke, az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

99. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton fehér.

Hátlapja ugyanolyan.

SCHLESINGER.

100. Négyyszegletes $28\frac{1}{2}$ mm. magas, 68 mm. széles szürke pakoló papíron keret nélküli fekete nyomással a mező közepén: | **10 fillér.** | Ugyancsak az előlapon hol itt, hol ott a cég kézírásos bélyegzőjének lenyomata, melyből azonban csak | *Schlesinger* | olvasható ki.

Hátlapja üres.

101. Négyyszegletes, 29 mm. magas, 59 mm. széles fehér kartonlapon az előbbivel teljesen egyező előlap, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja üres.

SCHÜTZ JÓZSEF SÜTŐDÉJE.

102. Szabálytalan négyyszegletes kartonon fekete, keret nélküli nyomás. | *Schütz József* | **Szeged,** | 20 fillér. |

A hátapon a cég nedves bélyegzőjének lenyomata: | SCHÜTZ JÓZSEF |
sütmester | SZEGED, Kossuth Lajos-sug. 11. | A bélyegző közepébe tintával
 írott olvashatatlan kézjegy.

Az állítólag forgalomban volt 10 fillérest nem ismerjük.

SCHWARCZ JENŐ PAPÍRKERESKEDŐ.

103. Négyzetes, különböző nagyságúra vágott rózsaszínű karton-
 lapon $28\frac{1}{2}$ mm. magas, $38\frac{1}{2}$ mm. széles fekete keretben, öt soros fekete
 nyomás: | PÉNZTÁRJEGY | 20 fillérről | SCHWARCZ JENŐ | *könyv- és*
papírkereskedő | SZEGED, SZÉCHENYI TÉR. |

Hátlapja üres.

104. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 40. |

Hátlapja ugyanolyan.

105. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

106. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 60. |

Hátlapja ugyanolyan.

107. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 80. |

Hátlapja ugyanolyan.

108. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton színe barna, az érték-
 jelzés: | 20. |

Hátlapja rózsaszínű, üres.

109. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 40. |

Hátlapja ugyanolyan.

110. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 60. |

Hátlapja ugyanolyan.

111. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 80. |

Hátlapja ugyanolyan.

SUHAJDA CUKRÁSZDA.

112. Négyzetes, szabálytalan nagyságú zöldesszürke, vékony kar-
 tonon, 28. mm. magas, 45 mm. széles fekete keretes, fekete nyomás. A felső
 peremtől 15 mm. távolságra egy | ——— | alakú kis díszítés a mezőt két részre
 osztja. A felső részben: | SUHAJDA | CUKRÁSZDA | az alsó részben: | 10 fillér. |

A hátapon a cég nedves bélyegzője lenyomatának a szétvágás folytán
 egy-egy pénzjegyre jutott darabjai.

113. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: 20.

Hátlapja ugyanolyan.

114. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 30. |
Hátlapja ugyanolyan.
115. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 40. |
Hátlapja ugyanolyan.
116. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 60. |
Hátlapja ugyanolyan.
117. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 70. |
Hátlapja ugyanolyan.
118. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 80. |
Hátlapja ugyanolyan.
119. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton színe szürke; az érték-
jelzés: | 50. |
Hátlapja ugyanolyan.
120. Négysegletes, $28\frac{1}{2}$ mm. magas, 49 mm. széles kékeszöld karton-
lapon 24 mm. magas 45 mm. széles fekete keretben, fekete nyomás. A mezőt
egy | — | vonal osztja két részre. Fellette és alatta más típusú betűkkel az
előbbiekkal egyező nyomás.
Hátlapja üres.
121. Az előbbivel egyező betűkkel, de más szedéssel készült nyomás.
A szövegben levő *cukrászda* szó szedése | CUKRASZDA | (sic!!)
Hátlapja ugyanolyan.

SZALAY HIRLAPIRODA.

122. Négysegletes, 29 mm. magas, 48 mm. széles sárgás kartonlapon
keret nélküli fekete nyomás: | **20 fillér** | *Szalay-hirlapiroda.* |
Hátlapján a nyomás megfordítottja látszik.
123. Négysegletes, szabálytalan nagyságúra vágott sárgás kartonlapon,
keret nélküli fekete nyomás. A szétvágás következtében a felső peremtől
különböző távolságra 36 mm. hosszú vonal a mezőt két különböző részre
osztja. A vonal felett: | SZALAY HIRLAPIRODA | SZEGED, KIGYÓ-UTCA 1. SZ. |
alatta | **20 Fill.** |
Hátlapján a cég nedves bélyegzőjének lenyomata. (Szövege a nyomott
szöveggel azonos.)
124. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton szürkébe játszik.
Hátlapja ugyanolyan.
125. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton szürkésfehér.
Hátlapja ugyanolyan.
126. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sötétebb sárgás, az
értékjelzés: | 40. |
Hátlapja ugyanolyan.

127. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 60. |
Hátlapja ugyanolyan.

SZEGEDI FRISS UJSÁG.

128. Köralakú, 40 mm. átmérőjű sárgás kartonon keret nélküli fekete nyomás. Az osztatlan mezőben hat sor nyomás helyezkedik el: | • | *A Szegedi Friss Ujság* | 10 filléres | váltópénze | • |

Hátlapján a kiadó ovális nedves bélyegzőjének lenyomata: | ENDRÉNYI LAJOS KÖNYVNYOMTATÓ ÉS | KÖNYVKÖTŐ INTÉZETE | SZEGEDEN. |

129. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 30. |

Hátlapja ugyanolyan.

130. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző | 30, | tintával | 20 | -ra lett javítva.

Hátlapja ugyanolyan.

SZEGEDI GYÓGYSZERÉSZ TESTÜLET.

131. Négysegletes, 32 mm. magas, 43 mm. széles finom fehér kartonon 27 mm. magas, $38\frac{1}{2}$ mm. széles, fekete keretes fekete könyomás. A vékony fekete keretre képzeletben a kereten kívül levő központokból egy kisebb és egy nagyobb sugarú körív részlet támaszkodik. A kisebb átmérőjű körök két-két ívét a nagyobb átmérőjű kör átmetszi. A különböző nagyságú körívek külön-külön csúcsban találkoznak. Minden második találkozó csúcs mellett egy kis kör foglal helyet. A köríveknek a mező felé eső része enyhe hullámvonalat alkot. Ezzel a hullámvonallal lehetőleg párhuzamosan halad a belső mező, mely a kő rajza szerint fehér, illetőleg fekete. A felső peremtől 10 mm. távolságban egy sraffozott rész húzódik, melynek szélessége 2 mm., hosszúsága pedig 22 mm. s mindkét oldaltól 8 mm. távolságra van. E szalagszerű rész felső peremének közepén egy kis kb. fél mm. átmérőjű kör helyezkedik el. A körtől jobbra és balra szárával lefelé álló jobbra, illetve balra dülő négy-négy stilizált levél következik. Mindkét oldalon a második levéltől kezdve a levél előtt ugyancsak fél mm. átmérőjű kör található. Az utolsó levelek után 4 mm. hosszú, 1 és fél mm. széles területen egymástól 2 mm. távolságra két az előbbihez hasonló nagyságú kör van. A két-két pont és a két utolsó levél a két alsó sarokban elhelyezett, nagytengelyével lefelé álló ellipszisre támaszkodik. Az ellipszistől jobbra, illetve balra levő, az ellipszis és a fent leírt keret közti részt egy-egy, alapjával a perem felé néző fehér háromszög tölti ki, melynek közepében egy fekete pont van. A háromszög csúcspontjától laza hajlással a mező felé lengő stilizált tulipán helyezkedik el, melynek bibéje 2 mm. átmérőjű geometriai díszítésekkel ellátott gömbben végződik, szárának

mező felé fordított részén alól, külső részén pedig felől levél foglal helyet. A tulipán környékén hat fekete középponttal jelölt köröcske található. A felső levél felett 1 és fél mm. átmérőjű fehér körben fél mm. átmérőjű sraffozott kör van. Ez az erősen díszített rész osztja a mezőt két egyenlőtlen részre. A felső részen fehér betűkkel | SZEGEDI GYÓGYSZERÉSZ | | TESTÜLET. | Az alsó rész három mezőre oszlik. A már említett két ellipszis kiképzése teljesen megegyezik. Szélét kis körökből alkotott lánc alkotja, melyeknek közepén egy-egy gömböcske található. A jobb oldali ellipszis alja vízszintesen, többi része függőlegesen, de ritkábban van vonalkázva s benne egy tálból kiemelkedő kigyó képe látható. A bal oldaliban erős fekete nyomású számjegy | 10 | halványabb nyomással keretezve. A számjegy alsó és felső szélénél vonaldíszítés van. Az ellipszis és a perem közti szabadon maradt sarkot egy nagyobb kör és két kisebb pont tölti ki. A négyszegletes középső rész hullámvonalakkal van körül véve. Mind a négy sarokban kifelé görbülő körívbenhajló vonalak emelkednek. A fehérén maradt mezőben fekete betűkkel: | FILLÉRES | APRÓPÉNZ- | HELYETTE- | | SÍTŐ JEGYE. | A kereten kívül az alsó bal sarokban a nyomda jelzés | ENGEL LAJOS, SZEGED. |

Hátlapján a különböző gyógyszerárak nedves bélyegzőjének lenyomata váltakozik. (Lásd az utolsó képet.)

132. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

133. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

134. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás mindenütt sötétkék. Az értékjelzés: | 10. |

Hátlapja ugyanolyan.

135. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás világosvörös. Értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

136. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás téglavörös.

Hátlapja ugyanolyan.

137. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás sötétvörös.

Hátlapja ugyanolyan.

138. Ugyanolyan, mint az előbbi, de a karton szürke és a kereten kívül levő nyomda jelzés hiányzik. Értékjelzés: | 10. |

Hátlapja ugyanolyan.

139. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton zöldes szürke. Értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

Volt még állítólag egy más nyomású 50 filléres is, de ezt nem ismerjük.

SZEGEDI KENDERFONÓGYÁR R. T.

140. Négyzetes, 61 mm. magas, 70 mm. széles szürkészöld kartonlapon keret nélküli fekete nyomás. A felső szélről 10 mm. távolságban, vele párhuzamosan haladó 54 mm. hosszú fekete vonal osztja két egyenlőtlen részre a mezőt. A vonal felett áll nyomtatott betűkkel | **Szegedi Kenderfonógyár R.-T.** | Pontosan a mező közepén kb. kétszeres nagyságú álló vastag betűkkel: | **10 fillér.** | Az értékjelzés jobb sarkától ferdén lefelé futó kézírással | *Juhász (?)* | A bal sarokban a gyár domború nyomású bélyegzője: közepén a koronás kis magyar címerrel | **SZEGEDI KENDERFONÓGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.** |

Hátlapja világoskék, üres.

141. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja világoszöld, üres.

142. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton színe narancssárga, az értékjelzés: | 50. | A jobb sarokban ferdén húzódó kézírás: | *Sósné.* |

Hátlapja erőteljesebb narancssárga, üres.

143. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton színe sötétebb sárga.

Hátlapja üres.

144. Ugyanolyanolyan mint az előbbi, de a karton roncsolt eper színű, az értékjelzés pedig | **Egy korona.** | A lefelé futó kézírás: | *Juhász (?)* |

Hátlapja sötét rózsaszínű.

Ebben a kiadásban volt állítólag 2 korona is, de a gyár ebből nem küldött a múzeumnak (?!).

145. Négyzetes, 35 mm. magas, 46 mm. széles vékony zöld kartonlapon keret nélküli fekete nyomás. A felső szélről 15 mm. távolságra 31 mm. hosszú párhuzamosan haladó vastagabb fekete vonal a mezőt két egyenlőtlen részre osztja. A vonal felett egyforma nyomtatott nagybetűkkel két sorban: | **SZEGEDI KENDER- | FONÓGYÁR R.-T.** | Az alsó rész közepén: | **10 fillér.** | A fentebb leírt domború bélyegző a nyomáson keresztül a lap közepén foglal helyet.

Hátlapja üres.

146. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés erőteljesebb nyomású és 10 helyett | 20. | A karton színe halványabb zöld.

Hátlapja üres.

147. Ugyanolyan mint az előbbi, de a méret 37 és fél mm. magas és 44 mm. széles.

Hátlapja üres.

148. Ugyanolyan mint az előbbi, de a mérete 36 és fél mm. magas és 47 mm. széles. A karton színe sötét rózsaszín. Az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja üres.

149. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sötétebb rózsaszín. Az értékjelzés vastagabb betűkkel van.

Hátlapja üres.

SZEGED VÁROSI KÖZPONTI TEJCSARNOK.

150. Négyzetes, 31 és fél mm. magas, 45 mm. széles sárgás kartonon, 12 és fél mm. magas, 37 és fél mm. széles fekete keretes nyomás. A osztatlan mezőben négy sor szöveg: | PÉNZTÁRJEGY | 10 fillérről |
| Városi Központi Tejcsarnok | Részvénytársaság. |

Hátlapján váltakozva a vállalat nedves és domború bélyegzője fordul elő.

151. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

Az állítólag forgalomba hozott más nyomású 20 fillérest nem ismerjük.

SZEGEDI KÖZÚTI VASPÁLYA R. T.

152. Szabálytalan nagyságú sárgás kartonlapon keret nélküli fekete nyomás. A szétvágás szerint a felső peremtől, különböző távolságra egymástól $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ mm.-re levő két vékony vonal a mezőt három egyenlőtlen részre osztja. A felső részben: | Szegedi Közúti Vas-, | a középsőben | pálya Részv-
Társaság, | az alsóban: 20 filléres

aprópénzhelyette-
sítőjegy.

A hátlap üres, de az egész pénzen keresztül fekszik a rt. domború bélyegzőjének lenyomata.

153. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző | 20 | más betűtypus.

Hátlapja ugyanolyan.

154. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan.

155. Ugyanolyan mint az előbbi, de az egészen keresztül fekszik a gummibélyegzővel átütött értékjelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

156. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton zöldes, az értékjelzés: | 40. |

Hátlapja ugyanolyan.

157. Ugyanolyan mint az előbbi, de a gummibélyegzős új érték-
jelzés: | 20. |

Hátlapja ugyanolyan.

158. Ugyanolyan mint az előbbi, de az alsó mezőben levő szedés más:

20 filléres apró-
pénzt helyet-
tesítő jegye.

Hátlapja ugyanolyan.

159. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző | 20 | más typusú.

Hátlapja ugyanolyan.

160. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző |20| más típusú.
Hátlapja ugyanolyan.

161. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárgás, az értékjelző |20| más típusú.

Hátlapja ugyanolyan.

162. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelző |20| más típusú.

Hátlapja ugyanolyan.

Az állítólag forgalomba hozott más nyomású 40 fillérest nem ismerjük.

SZEGEDI NAPLÓ.

163. Négyzetes, 48 mm. magas, 53 mm. széles vastagabb fehér papíron keret nélküli több színű nyomás. 40 mm. magas, 46 és fél mm. széles erős kékszinű alapon, az alsó peremtől 14 mm. magasságban fűzőld mezőn egy felfelé emelkedő törzsű fa alatt, fekete, piros, sárga, fehér és rózsaszínekkel nyomott férfi és női alak ül, ujságot olvasva. A terebélyes fán, sárga és zöld színben nyomott levelek. A fa lombján keresztül fekete nyomással: | SZEGEDI NAPLÓ, | a lomb alján kisebb betűkkel: | POLITIKAI NAPILAP. | A zöld mező bal sarkában | A LEGELSŐ VIDÉKI UJSÁG. | A mezőn kívül a fehér szegélyen | AZ INTÉZET NYOMÁSA. |

Hátlapján keret nélküli fekete nyomással | **A Szegedi Napló** | 20 filléres | aprópénzhelyettesítő jegye. | (Lásd az utolsó képet).

SZEGEDI ÚJ NEMZEDÉK.

164. Négyzetes, 40 mm. magas, 62 mm. széles világoszöld kartonlapon keret nélküli fekete nyomás. A felső peremtől 17 és fél mm. távolságra 48 mm. hosszú fekete vonal, alatta pedig fekete hullámos vonal húzódik, mely a mezőt két egyenlőtlen részre bontja. Az alsó mező bal felső háromnegyedében helyezkedik el az értékjelző |50|. Utána három sorban | **Lapvállalat R. T.** | filléres pénzjegye. | Ezen pénzjegy csakis | „Uj Nemzedék“ vásárlására érvényes. | Az utóbbi sor az egész mező szélességét kitölti. A mező felső részében | Szegedi | Uj Nemzedék. |

Hátlapján a lap bélyegzőjének lenyomata: | SZEGEDI UJNEMZEDÉK | KIADÓHIVATALA. |

SZINHÁZ ÉS TÁRSASÁG.

165. Négyzetes, 41 és fél mm. magas, 58 és fél mm. széles díszített keretű téglavörös nyomás. A keret felső részén, belől ovális

keretben | Sz T | monogramm. Az osztatlan mezőben | SZINHÁZ · ÉS · TÁRSASÁG | FILLÉR 10 FILLÉR. | A keret alsó két sarkában M és L betűk (mesterjegy).

A hátlapon 35 mm. magas, 49 és fél mm. széles egyenes és hullámos vonal által határolt keretben vörös nyomással | *Ezen szükségpénzt a Színház és Társaság boltja bárki kívánsá- gára 1921 május 1-ig átváltja 10 fillér törvényes pénzre.* | Szeged, 1920 május 15. | SZINHÁZ ÉS TÁRSASÁG. | Alatta tintával írt olvashatatlan kézjegy. A kereten kívül | László Párisi-körút 25. | nedves bélyegző. (Lásd az utolsó képet.)

166. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás kék, az értékjelzés: | 20. | Hátlapja ugyanolyan, de a nyomás kék.

167. Ugyanolyan mint az előbbi, de a nyomás lilaszínű, az értékjelzés: | 50. |

Hátlapja ugyanolyan, de a nyomás lila.

TISZA KÁVÉHÁZ.

168. Négyszegletes, 33 mm. magas, 47 mm. széles, kevésbé simított, vékony, zöldesszürke kartonlapon kék nyomással 26 mm. magas, 40 mm. széles vonalkeret. A négy sarokban a külső szegletes díszítésre körívekben hajló két belső vonaldísz következik. A rövidebb oldalon mindkét sarokdísz a középig ér s egy fél mm. széles szabad sáv választja el. A hosszabb oldalon a két sarok díszítés közé két egymástól 1 és fél mm. távolság által elválasztott 13 mm. hosszú párhuzamos vonal illeszkedik. A fent húzódó belső párhuzamos vonaltól 8 mm. távolságban 31 mm. hosszú kéknymású vonal osztja két nem egyenlő részre a mezőt. A vonal felett álló nyomtatott betűkkel | **Tisza-kávéház,** | alatta kövér számmal dülve: | **20 fillér.** | Az egész nyomás kék színű.

Hátlapja üres.

169. Ugyanolyan mint az előbbi, hanem 20 helyett | 40 | az értékjelzés. A karton alapszíne fehérés szürke.

Hátlapja üres.

170. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton barna, az egész nyomás fekete színű. A felső és alsó párhuzamos vonalak nyomása vékonyabb.

Hátlapja üres.

171. Ugyanolyan mint az előbbi, csak hogy 40 helyett | 50 | az értékjelzés.

Hátlapja ugyanolyan.

172. Az előbbihez hasonló nyomás és alapszín, de a keret felső és alsó részén levő két párhuzamos vonal helyett két-két megszakadó 3 és fél mm. hosszú vastagabb vonal köti össze a sarokdíszeket. A mezőben levő osztó vonal sokkal vékonyabb. A felírás álló nagy betűkkel | **TISZA-KAVÉHÁZ,** | az értékjelzés kövér, de kisebb számjeggyel dülve | **60 fillér.** |

A három utóbbi hátlapján tinta ceruzával hosszábban írva: | Wohály (?) |

173. Négysegletes, 27 mm. magas, 40 mm. széles, kb. $\frac{1}{3}$ mm. vastag szürkés simított kartonlapon keret nélküli zöldes nyomás: | **Tisza-Kávéház** | **20 fillér.** | Az utóbbi nyomás vastagabb.

Hátlapja ugyanolyan. de az írás hiányzik.

174. Négysegletes, 25 mm. magas, 47 mm. széles, az előbbihez hasonló karton lapon ugyanolyan nyomás, de 20 helyett | **60** | az értékjelzés.

Hátlapja ugyanolyan.

175. Négysegletes, szabálytalan darabokra szétvágott sárgás vagy fehéres kartonlapon keret nélküli fekete nyomás dült nyomott betűkkel, amely azonban az előbbivel nem egyező: | **Tisza-Kávéház** | **80 fillér** | Az utóbbi álló nyomás.

Hátlapja ugyanolyan.

176. Négysegletes, 26 mm. széles, 41 mm. magas vonalakkal határolt eredeti szedés tükörből szabálytalanul szétvágott fél mm. vastag durvább sötétrózsaszín kartonlapon levő keret nélküli nyomás. Felül: | **Tisza-Kávéház,** | alól kövér egyforma számjeggyel és betűvel | **30 fillér.** |

Hátlapja ugyanolyan.

177. Az előbbihez hasonló nyomás, de a két nyomtatott sor egymáshoz közelebb, lehetőleg a karton közepére nyomva helyezkedik el és 30 helyett | **50** | az értékjelzés.

Hátlapja ugyanolyan.

178. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton világos rózsaszín.

Hátlapja ugyanolyan.

179. Nagy eltéréseket mutató, szabálytalan rózsaszínbe játszó narancs-sárga foltos kartonlapon keret nélküli kék nyomás. Fent mint az előbbin: | **Tisza-kávéház,** | alatta egymástól 1 mm. távolságban futó 35 mm. hosszú két párhuzamos vonal, alól álló, nyomtatott betűkkel | **30 fillér.** |

Hátlapja ugyanolyan.

180. Egészen olyan mint az előbbi, de a karton színe világosabb narancs színű.

Hátlapja üres.

181. Egészen olyan mint az előbbi, de a karton narancssárga és recézett, a 30 helyett | **60** | az értékjelzés.

Hátlapja elmosódott kockás.

182. Egészen olyan mint az előbbi, de a karton erős narancssárga s a rajta levő nyomás erőteljesebb.

Hátlapja ugyanolyan.

TISZA-SZÁLLÓ.

183. Négysegletes, 35 mm. magas, 48 mm. széles össze nem érő vonalakkal határolt szedés tükörből tetszés szerinti nagyságban szétvagdalt szemcsés kartonlapon keret nélküli fekete nyomás. Felül: | **Tisza-szálló,** | alól: vastagabb dült betűkkel | **20 fillér.** |

Hátlapja üres.

184. Egészen olyan mint az előbbi, de a karton síma.

Hátlapja üres.

TÖRÖK MÁRTON GYÓGYSZERÉSZ.

185. Négyzetes, 39 és fél mm. magas, 46 mm. széles, sötétszürke kartonlapon 28 és fél mm. magas, 36 mm. széles fekete keretben, fekete nyomás. A felső peremtől 15 mm. távolságban két egymástól fél mm. távolságra levő 31 mm. hosszú vékony vonal a mezőt két nem egyenlő részre bontja. A vonal felett: **TÖRÖK MÁRTON** | **gyógyszertára** | *Szeged, Csongrádi-sugárút 14.* A vonal alatt a mező bal harmadában | **10**, | jobb kétharmadában a számjegy magasságának megfelelő szedés tükörben | **Filléres** | *aprópénz* | *helyettesítő jegy.*

Hátlapján a gyógyszertár ovális nedves bélyegzőjének lenyomata.

186. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton világosabb szürke. Az értékjelzés: | **20**. |

Hátlapja ugyanolyan.

VÁROSI BÉRSZÉK.

187. Négyzetes, szabálytalan nagyságú zöldesszürke kartonon, fekete keret nélküli nyomás: | **Városi** | **Bérszék** | **20 fillér.** |

Hátlapján nedves bélyegző lenyomata: | **BUCHWALD.** |

188. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés gummibélyegzővel átütve: | **50**. |

Hátlapja ugyanolyan.

189. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | **50**. |

Hátlapja ugyanolyan.

190. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton sárga.

Hátlapja ugyanolyan.

WOLF SÜTŐDE.

191. Négyzetes, szabálytalan sárgás kartondarabokon keret nélküli fekete nyomás: | **Wolf-sütőde** | **10 fillér.** | Hol az előlapon, hol a hátlapon a cég ovális nedves bélyegzőjének lenyomata, mely többnyire olvashatatlan.

Hátlapja üres, vagy a fenti bélyegző lenyomata van rajta.

192. Ugyanolyan mint az előbbi, de az értékjelzés: | **20**. |

Hátlapja ugyanolyan.

193. Ugyanolyan mint az előbbi, de a karton világos zöld.

Hátlapja ugyanolyan.

**

Az itt felsorolt és megemlített pénzekon kívül állítólag forgalomban voltak: Domonkos Márton, Dr. Korniss Béla, Nagy Károly és Szénássy András 50 filléresei is.

De kártya kompániák is használtak kézírásos pénzeket. Ilyen volt pld. Horváth Adolf tképző intézeti tanár szükségpénze 5, 10, 20 és 50 fillér értékben.

Ezekon kívül tréfából kibocsátott szükségpénz is volt, melyből azonban csak egyet ismerünk s ez is természetesen csak zárt körben forgott.

Banner János dr.

SZEGEDER NOTGELDER.

(Abkürzung.)

Im Laufe des Weltkrieges verschwand auf einmal das Metallgeld und das Wechseln grösserer Banknoten war mit grossen Schwierigkeiten verbunden. Vom Jahre 1915 bis 1920, aber insbesondere während der französischen Besetzung im Jahre 1919 haben alle jene Unternehmungen, deren Mobilität der Mangel an Kleingeld sozusagen lahmgelegt hätte, der infolge des Verschwindens der Münzen aufgetretenen unmöglichen Lage dadurch abgeholfen, dass sie durch Druck oder Lithographie hergestellte Notgelder im Werte von 10 Heller bis 2 Kronen in den Verkehr brachten. Der grössere Teil der Notgelder herausgebenden Unternehmungen nahm diese Gelder auch im gegenseitigen Verkehr an; das Publikum konnte also an verschiedenen Orten mit denselben zahlen.

Laut unseres Wissens und laut der Zeugenschaft der Sammlung des städtischen Museums waren 193 verschiedene, aus Papier hergestellte Sorten Notgelder im Verkehr. Manches derselben erfüllte seine Bestimmung sogar im Jahre 1921 noch ganz gut, aber durch die fortwährend zunehmende Teuerung, welche das Rechnen in Hellern praktisch unmöglich machte, wurden diese ihrer Existenzberechtigung beraubt.

In Betreff ihrer Ausstattung, kann man sie mit den österreichischen Notgeldern nicht vergleichen, welche auch von künstlerischen Standpunkte aus betrachtet entsprachen und die Ansprüche der Sammler zufriedenstellten. Dies war vielleicht die einzige Entstehungsursache der meisten, was auf manchen auch zu lesen ist. Dies war nie der Zweck der Szegeder Notgelder. Einige ausgenommen, ist in ihrer Ausführung keine Invention zu finden.